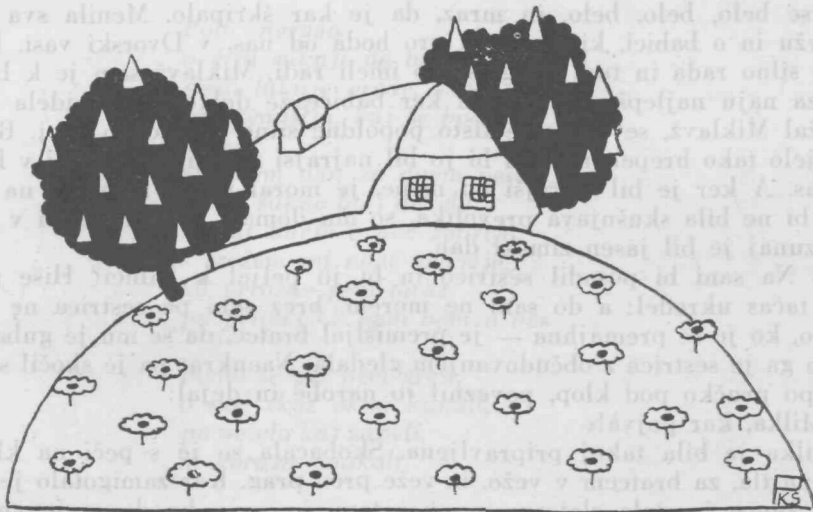

Ksenija Prunkova:

Luknjica v pručki.

»Mamica, povej pravljico!«

Štiriletna Tička sedi z mamo v mraku in obema je tako pri duši, da se jima hoče pravljice. Take pravljice o zeleni mehki trati, posejani z drobnimi belimi marjeticami. (V vsaki mamini pravljici je mehka trata in drobne marjetice, pa naj bo pravljica iz knjige ali resnična povest ali taka, ki si jo je mama sama izmislila.) Saj je mami in Tički trata z marjeticami višek vseli sanj, ker živita sredi velikega sivenga mesta. Dogodek jima je solnčni žarek, ki prisije točno ob enajsti v babičino sobo. Dogodek jima je košček sinjega neba in morja, ki se vidi skozi okno.

»Mama, povej pravljico!« prosi Tička. Mama pa se je baš tako lepo nekam zasanjala in se brani.

»Nobene več ne znam, Tička; vse sem ti že povedala.«

»Pa si novo izmislil, ali pa povej še enkrat tisto, ko si bila še majhna in o pručki z luknjico. Da, tisto o pručki z luknjico! N-o-o-o, pov-e-e-ej, m-a-a-ama!« — Tička zna prositi: milo zateguje glasek, še mileje gledajo oči; še malo, pa bodo solzne.

Mama se vda.

Ko Tička vidi, da bo mama pripovedovala, sede prav tesno k njej, zarine komolec v mamino naročje in nasloni glavo v dlan. Zdaj mama lahko prične. Ne, še ne! Na stolu je rob, ki tišči. Tička se premakne, presede. Zdaj pa spet tišči gubica na krilcu! Kaj gubica, prava guba, ki neznansko moti. Tička vstane, pogladi krilce. Zdaj bo! Spet zarine komolec v mamino naročje, nasloni glavo v dlan in zaobrbe oči, da se vidi le belo. Končno je pripravljena. — Mama je tačas potrpežljivo čakala. Pozna svojo Tičko in ve, da je Tička vedno taka, kadar se pripravlja na kaj imenitnega. To pa je imenitno, da mama pripoveduje pravljico.

Mama pove dogodek iz mladosti:

»Ko sem bila še majhna, majhna, manjša kot si ti, Tička (kako je to čudno smešno in obenem prijetno, da je bila tudi mama majhna, da, še celo manjša od Tičke!), smo živeli v mestecu na Gorenjskem. Živeli smo

v predmestju, \ kinečki hiši, ki je stala vrb. klanca, sredi sadcrvnjaka, Mehka, nizka trava je rasla pred hišo, iz trave so gledale bele marjetice, v sredi zlate in z rožnatoobrobljenimi listki. Hišica je bila bela, snežnobela, z malimi, zamreženimi okenci, opasanimi z višnjevim pasom, da so se zdela kot prijazna inežikajoča očesca. V hiši pa je stala v kotu velika, zelena, kmečka peč ...»

»In pručka z luknjico!« se oglasi nestrpno Tička.

»Velika, zelena kmečka peč, okrog peči lesena klop, pod klopjo pa pručka.«

»Pručka z luknjico!« popravi Tička.

»Da, z luknjico! — Na peči sva presedela z bratcem vso zimo, bingljala z nogarni in trla orehe.

Nekoč, pred Miklavžem, sva ostala z bratcem sama doma. Zunaj je bilo vse belo, belo, belo, in mraz, da je kar škripalo. Menila sva se o Miklavžu in o babici, ki je živelá uro hodá od nas, v Dvorski vasi. Imela sva jo silno rada in tudi drugi so jo imeli radi. Miklavž sam je k babici nosil za naju najlepše darove. In ker babice že dolgo nisva videla in se je bližal Miklavž, se nama je tisto popoldne silno stožilo po njej. Bratca je prijelo tako hrepenenje, da bi jo bil najrajši mahnil kar takoj v Dvorsko vas. A ker je bil starejši od mene, je moral paziti name in na hišo. In da bi ne bila skušnjava prevelika, so mu domači zaklenili sani v šupo, kajti zunaj je bil jasen zimski dan.

— Na sani bi posadil sestrico in bi jo peljal k babici? Hiše ne bi nihče tačas ukradel; a do sani ne morem, brez sani pa sestrica ne more z mano, ko je še premajhna — je premišljal bratec, da se mu je gubančilo čelo in ga je sestrica z občudovanjem gledala. Naenkrat pa je skočil s peči, segel po pručko pod klop, poveznil jo narobe in dejal:

»Milka, kar pojvá!«

Milka je bila takoj pripravljena. Skobacala se je s peči na klop, s klopi na tla, za bratcein v vežo, iz veže pred prag. Kar zamigotalo je pred očmi. Solnce je stalo zlatorumeno v zatonu in sneg, ko da se je vnel od solnca. Sence so bilc že dolge in globokovišnjeve. Po snegu pred hišo pa so begale križem lačne ptičje stopinjice.

Bratec je navezal na pručko vrnico, zgrabil sestrico in jo posadil na prevrnjeno pručko — pa sta imela sani. Zavila sta na cesto, bratec brez suknjiča in kučme, sestrica v sami barhanasti oblecki, na oblecki pa so bile »tače vliče rdeče piče.«

Mama povzdigne glas, zategne besedo, razširi oči.

Tička strmi z očmi in usti.

»Tako sta bratec in sestrica vozila y Dvorsko vas. Solnce je kmalu zašlo. Vse je pokrila globokovišnjeva senca. Zadišalo je po mrazu. Obcestni kameni, vsak s svojo snežno kučmo, so pričeli strogo gledati. V meji so tožile in jokale prezeble sinice, z gole jablane ob cesti pa se je čudil ščinkavec: Čirik, čirik!

Vsakah sto korakov sta se vandrovčka ustavila. Sestrica je zlezla s pručke, bratec pa je pručko obrnil, izpraznil in iztrkal — kajti pručka je imela na dnu luknjico za prijem, kot jo imajo vse pručke. In skozi to luknjico je lezel sneg do sestrice in ji je nagajal. Mrzel in leden si je prikradel do njenih nožic, začudil se je, da je na svetu nekaj tako toplomelikega, okroglega in rožnatega in se je razjokal, da je bila sestrica kmalu vsa mokra in premrla od mraza ...»

»In ta sestrica je mama, moja mama!«

Nič več ne čuje Tička, kaj se je potem zgodilo, pri tej misli obstane. »Ta mama je bila lnajhna, manjša ko sem jaz... In potem tista luknjica v pručki in ledenomrzli, beli sneg, ki leze skozi do majhne, prezeble mame!«

Tički je čudno, tako čudno ob tej misli. Pri Tičkinem srčku nekaj sedi, tišči na srček in teži, pa spet odneha in požgečká, da Tička ne ve, ali ji gre na smeh ali na jok...

Ta luknjica v pručki!

Janko Samec:

Polh.

*Polh - nergač
v črni suknji pa brez hlač —
sredi luknje prede, gode
in premišlja, kaj še bode:*

*»Predem dan za dnem veselo,
da bo sukno bolj debelo.
Kadar burja v noč zabrije,
s srežem mi nogé pokrije,
ko pritisne prvi mraz,
pa pritekel k vam bom v vas.*

*Bomo se pri peči greli,
v noč skoz okno kúkali,
pa veselo kaj zapeli
in koruzo smúkali.*

Dà ... o, da ... zares!«

*Polh - nergač
v črni suknji pa brez hlač —
sredi luknje gode, prede,
drugim daje dobre zglede:*

*Če pri škornjih kaj je zrito,
vzemi šilo in kopito,
da se palec ne prikaže
in se z blatom ne umaže! —*

*Če obroč pri sodu počí,
brž si novega naroči,
da se vinčece kipeče
ti po kleti ne izteče!*

*Stóri vse o pravem času,
pa boš mož poodsod na glasu!*

Dà ... o, dà ... zares!«